

Bu Proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

ÇALIŞMA ZİYARETİ RAPORU

I. MACARİSTAN

A. Ziyaret Tarihi

2-4 Mart 2022

B. Katılımcı Listesi

- Memiş Kılıç, Yenimahalle Bilim ve Sanat Merkezi Müdürü
- Selma Gökyokuş, Yenimahalle Bilim ve Sanat Merkezi Müdür Yardımcısı
- Yeliz Çelik, Yenimahalle Bilim ve Sanat Merkezi Fizik Öğretmeni, Proje Koordinatörü
- Dr. Güldam Akgül, Öğretim Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi
- Dr. Cemre Erten Tatlı, Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
- Prof. Dr. Yaşar Özbay, Öğretim Üyesi Hasan Kalyoncu Üniversitesi

C. Ziyaretin Amaçları

- Macaristan ve Avrupa Yetenek Destek Ağı ve yetenek desteği alanındaki iyi uygulamalar hakkında bilgi edinmek
- Macaristan'da yeteneklilerin eğitiminde iyi uygulamaları gözlemlemek
- Macaristan'da yetenek desteği konusunda yapılan çalışmalar hakkında bilgi edinmek
- Eötvös Loránd Üniversitesinde üstün yeteneklilerin öğretmenlerine yönelik eğitimlerin geliştirilmesinde uzmanlarla tanışmak
- Eötvös Loránd Üniversitesinde üstün yeteneklilerin öğretmenlerine yönelik eğitim programları hakkında bilgi almak.

MATEHETSZ (Macaristan Avrupa Yetenek Merkezi) ve European Talent Center'in (Avrupa Yetenek Merkezi) daveti ile Budapeşte Macaristan'a çalışma ziyareti gerçekleştirilmiştir.

D. Ziyaret Edilen Kurumlar

Lőrinc Okulu (<https://szli.hu/>)

2 Mart 2022, Çarşamba

Şekil 1. Lőrinc okulu ziyareti

Bu Proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Okul 3 kademededen oluşmaktadır. İlkokul, ortaokul ve lise kademelerinden ilkokul kademesine ziyaret gerçekleştirilmiştir (Şekil 1). Toplam 800 öğrencisi olan okulun ilk kademesinde 260 öğrenci eğitim almaktadır. Yapılan ziyarette;

- Macaristan’da Chess Palace programını geliştiren Öryne Gombas Csilla ile toplantı yapılmıştır. (Şekil 2) <https://www.sakcpalota.hu/index.php/en/>

Şekil 2. Öryne Gombas Csilla ile toplantı

- Lőrinc Okulu’nda Chess Place programının uygulandığı Satranç sınıfı ders gözlemi yapılmıştır. Üçüncü sınıf düzeyinde örnek bir ders (50 dakika) gözlemi gerçekleştirilmiştir (Şekil 3).

Şekil 3. Sınıf gözlemi

- Sınıf gözlemi sonrası öğretmenler ile toplantı yapılarak etkinliklerin uygulanması ve programa ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır.

Okulda BILINGUAL (çift dil) ve CHESS (satranç) olmak üzere iki ayrı program uygulanmaktadır. Öğrenciler bulunduğu bölgede adrese dayalı olarak kayıt olmaktadır. Öğretmenlerden ve idarecilerden oluşan bir heyet tarafından yapılan ön değerlendirme sonucunda bilişsel becerileri akranlarına göre daha iyi olduğu düşünülen öğrenciler öncelikle BILINGUAL programa yönlendirilmektedir.

Bu Proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Satranç programı Macaristan genelinde 10 yılı aşkın sürede 10 farklı okulda uygulanmaktadır. Ev sahibi kurumda ise bu program son iki yıldır uygulanmaktadır. Programı uygulayan yalnızca bir öğretmen bulunmaktadır. Satranç programı hem öğrenciler hem de veliler tarafından yoğun ilgi görmesi nedeniyle gelecek dönemlerde daha fazla sınıfta uygulanması planlanmaktadır.

Chess Palace programı, satranç ve müfredatlar arası konuları çok çeşitli kaynaklar aracılığıyla öğretmeyi hedeflemektedir. Eğitimde kullanılan tüm materyaller satranç teması ile şekillendirilmiştir. Tekerlemeler, şarkılar, resimli kartlar, satranç parası, satranç kilimleri ve çok daha fazlası ile farklı öğrenme stillerini çeşitlendirerek çocukların potansiyellerine ulaşmalarına yardımcı olmaktadır.

- Tüm ders içeriklerinin öğretilmesinde satranç materyalleri ve sistemi kullanılmaktadır. Örneğin matematik dersinin öğretilmesinde toplama yapılırken satranç taşlarına verilen sayı değerleri (örneğin, at=3) kullanılmıştır.
- Macar dili öğretiminde satranç taşlarından karakterler oluşturularak öyküleştirme yapılmaktadır.
- Akademik içeriklere ek olarak fiziksel etkinliklerin desteklenmesi için beden eğitimi derslerine uyarlanan satranç programı taşların hareket ve simgelerine uygun fiziksel etkinliklerle bütünleştirilmiştir.

Yapılan ziyarette Satranç programı için özel olarak tasarlanmış ve derslerde kullanılan materyaller incelenmiştir. Bu materyaller programda yer alan dijital animasyon ve görseller, basılı kitaplarda yer alan etkinlikler (Şekil 4) ve fiziksel oyunlarda kullanılan küp (Şekil 5) gibi materyallerden oluşmaktadır. Eğitim materyallerine ilişkin fotoğraflar aşağıda sunulmuştur (Şekil 6).

Şekil 4. Kitap ve etkinlikler

Şekil 5. Küp

Şekil 6. Eğitim materyalleri

Bu Proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Programın felsefesi program direktörü tarafından şu şekilde tanımlanmaktadır.

- Satranç programında yalnızca bilişsel kazanımlar değil sosyal-duygusal kazanımlar hedeflenmektedir.
- Kullanılan materyallerle satranç oyununa ilişkin bilgilerin yanı sıra derslerin kazanımına ilişkin bilgiler ayrıca dikkat, bellek, odaklanma gibi bilişsel becerilerin desteklenmesi hedeflenmektedir.

Programın uygulanması için ilkokul ve ortaokul düzeylerinde standart öğretmen eğitimlerinin yapıldığı ve lise düzeyinde programın planlandığı öğrenilmiştir. Bu programa yönelik öğretmen eğitiminde 3 kur olarak toplam 90 saat eğitim verilmektedir:

- Birinci kur: 30 saat yüzyüze eğitim (birinci ve ikinci sınıflar)
- İkinci kur: 30 saat çevrimiçi eğitim (üç ve dördüncü sınıflar)
- Üçüncü kur: 30 saat beden eğitimi yüzyüze (tüm seviyeler)

Ev sahibi kurumun yönetici ve öğretmenleri proje ekibine olumlu bir tutum sergilemiş ve daha önce Türkiye'de üstün yetenekliler alanında çeşitli uzmanlar ile çalışmalar gerçekleştirdiklerini ve bu iş birliğinin devam etmesi temenni ettiklerini vurgulamışlardır.

MATEHETSZ - Macaristan Avrupa Yetenek Merkezi (<https://matehetsz.hu/>)

3 Mart 2022, Perşembe

Şekil 7. Matchetsz ziyareti

Avrupa Yetenek Merkezi-Budapeşte yöneticisi ve Avrupa Yetenek Destek Ağı sekreteri Csilla Fuszek ve MATEHETSZ Öğretmen Yetiştirme Kursu sorumlusu Anikó Major ile toplantı yapıldı.

Csilla Fuszek Macaristan eğitim sistemi, eğitim sistemindeki farklılıklar ve Macaristan'da 15 yıldan bu yana devam eden üstün yeteneklilerin desteklenmesine yönelik yapılan çalışmalardan bahsetti.

Bu Proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Macaristan'da Üstün Zekalılar Eğitiminde Uzmanlıklar:

- Sivil toplum kuruluşları:
Matehetsz (2006)
- Devlet kuruluşları:
Ulusal Yetenek Merkezi (2019)
MCC (1996/2020)

Macaristan'da Üstün Zekalılar Eğitiminde Uzmanlıklar:

Akademik bir konuyu (matematik, fizik vb.) daha üst düzeyde öğrenmek için daha yüksek düzeyde müfredatı olan özel sınıflar mevcuttur. Bu sınıflara giriş için özel sınav yapılmaktadır.

Sanat ve sporda özelleşmiş ortaöğretim kurumları mevcuttur. Ortaöğretime devam eden öğrenciler için yurtlar mevcuttur.

“Müzik Okulu Sistemi” müzik alanında öğleden sonra eğitim veren okul sistemidir.

Ülkede taslak şeklinde ulusal üstün yetenekli programları bulunmaktadır. Kurumlar her iki sene için bir çalışma planı oluşturuyorlar. Bu alandaki faaliyetlerin desteklenmesi için ulusal yetenek fonları bulunmakta ve vergilerden %1 oranında pay bu alana aktarılmaktadır.

MATEHETSZ yeteneklileri desteklemek için şemsiye görevi yapan sivil bir örgüttür. Ulusal Yetenek Merkezi ve Budapeşte Avrupa Yetenek Merkezi faaliyetlerinden sorumlu olan kuruluştur. MATEHETSZ Yetenek Ağı'nda yetenek destek faaliyetlerini desteklemek ve organize etmek için çalışmaktadır. 41 üyesi olan dernek çalışmaları sırasında, üyeleri için koordinasyon, yönlendirme, hükümet ile iletişim ve bazı durumlarda örgütleme görevlerini yerine getirmektedir. Kendi vizyonları ve hedefleri olan kar amacı gütmeyen bir kuruluştur.

Avrupa Yetenek Destek Ağı, ülkeler arasında dinamik bir bağlantı ağı oluşturmakta ve Avrupa dışındaki topluluklara da kucak açmaktadır. Ağ kurma, fikirlerin, deneyimlerin ve verilerin ilgili paydaşlar ve üstün yetenekli kişilerle paylaşılmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Avrupa Yetenek Merkezi – Budapeşte'nin ana hedefleri,

- farklı ülkelerdeki birkaç merkezden oluşan Avrupa Yetenek Destek Ağı'nın işleyişine katkıda bulunmak
- faaliyetleri koordine etmek için yerel ve sınır ötesi Macar yetenek destek kuruluşları için fırsatlar yaratmak
- toplumsal güveni pekiştirmek ve toplumdaki yetenek dostu iklimi güçlendirmek
- yerel ve uluslararası örnekleri, en iyi uygulamaları incelemek, profesyonel çalıştaylar, etkinlikler, deneyim alışverişi için ileri eğitimler düzenlemek ve bunlar aracılığıyla yetenek destek sistemini yenilemek

Bu Proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

- Karpat Havzası ve Avrupa'nın uluslararası kabul görmüş yetenek destek ağlarını sürdürmek ve güçlendirmek
- doğrudan yetenek destek faaliyetlerini koordine etmek – her yıl binlerce öğrenciyi desteklemek
- kamu ve yüksek öğretim kurumlarının ve sivil yetenek destek kuruluşlarının yerel programlarını desteklemek

Merkezin misyonu,

- Yetenek desteği için etkileşimli ağ oluşturma'nın hayati önemine dikkat çekmek
- Bunun nasıl yapılabileceğine dair iletişimi kolaylaştırarak potansiyel yeteneklerin desteğini teşvik etmek
- İş birliği yapan bir yetenek destek organizasyonları ve kurumlar ağı oluşturmak ve sürdürmek
- Yetenekli bireylerin en iyi ve en uygun desteğe erişmesini sağlamak
- Yetkilileri, etkilerine ilişkin kanıtlara dayalı olarak politikaları ve kaynakları akılcıca kullanmaya teşvik etmek
- Dünyanın geri kalanı için yetenek dostu bir Avrupa yaratmaya yardımcı olmak

2007'den beri Matehetsz, neredeyse 1500 Talent Point üyesinden oluşan benzersiz bir yetenek destek ağı kurmuştur.

2012'den beri Matehetsz, 48 ülkede yaklaşık 450 kuruluştan oluşan benzersiz bir Avrupa Yetenek Destek Ağı'nın kurulmasına yardımcı oluyor.

Yetenek desteği alanından 42 kitap, 19 çalışma kitapçığı ve Handbook of Talent (2020) yayınlamışlardır (Şekil. 8)

Şekil 8. Yayınlar

Öğretmen eğitimlerinin tamamı niteliklidir (bir noktada 90 farklı öğretmen eğitimimiz olmuştur).

- Matehetsz bünyesindeki Eğitim Komitesi
- Daha uzun (30 saat) ve daha kısa eğitimler (5-20 saat)
- İletişim eğitimi – e-öğrenme eğitimi (12 farklı eğitim)

20000'den fazla öğretmene ulaşmışlardır.

Bu Proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Fazekas Mihály Gimnázium (<http://fmg.hu/>)
4 Mart 2022, Cuma

Şekil 9. Fazekas Mihály Okulu

Fazekas Mihály Gimnázium 1911’de kurulmuştur (Şekil 9). 7-12. sınıf düzeyinde eğitim vermektedir. Günde 6 saat dersin yanı sıra öğrencilerin öğleden sonra katılmaları gereken çeşitli etkinlik olanakları sunmaktadır.

Okulda 4 alanda (Özel matematik, fen bilimleri, sosyal bilimler, genel eğitim) eğitim verilmektedir. Bu çalışma ziyaretinde Matematik alanında yapılan çalışmalara ilişkin bilgi alınmış ve ders gözlemi (50 dakika) yapılmıştır (Şekil.10).

Şekil 10. Özel matematik sınıfı

Ders esnasında, örnekler çeşitli oyunlar (masa tenisi, kart oyunları gibi) kullanılarak aynı sorunun giderek artan zorluk düzeyinde versiyonları matematik öğretmeni tarafından öğrencilere yöneltilmiş, öğrencilerin daha çok soruyu görselleştirerek cevapladıkları gözlenmiştir. Sınıf gözlemine rehberlik yapan öğrenciler soruların çözümünde daha çok çizge teorisi (graph teorisi) kullandıklarını ifade etmiştir.

Okulda öğrencilerin çeşitli yarışmalara katılmaları desteklenmektedir. Özellikle olimpiyat türü yarışmalarda derece alan öğrencilerin isimleri okulun duvarlarında sergilenmektedir.

Bu Proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Eötvös Loránd University, Eğitim ve Psikoloji Fakültesi

4 Mart 2022, Cuma

Şekil 11. Eğitim ve Psikoloji Fakültesi

Eötvös Loránd Üniversitesi, Eğitim ve Psikoloji Fakültesi ziyaret edilmiş, Dr. Szilvia Fodor ve Prof. Dr. Györi János ile toplantı yapılmıştır (Şekil 11).

Şekil 12. Dr. Szilvia Fodor ve Prof. Dr. Györi János'un tanıtımları

Dr. Szilvia Fodor kendisinin geliştirmiş olduğu “İYİLİK HALİ, BAŞARI VE MÜKEMMELLİK İÇİN POZİTİF PSİKOLOJİ” e-öğrenme kursu / harmanlanmış öğrenme kursunun (16 modül) tanıtımını yaptı (Şekil 12). Program her modül 10 saat (6 saat: e-öğrenme etkinlikleri, 2 saat: çevrimiçi / iletişim oturumu) toplam 160 saatten oluşmaktadır. Programın hedef kitlesini üstün zekalı öğrenciler (16 yaş ve üzeri), öğretmenler, üstün zekalılar eğitimine katılan ebeveynler, okul liderleridir.

Modüller:

Bu Proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

1. Psikolojik iyilik hali bilimine giriş
2. Karakter güçleri kullanımda
3. Karakterin güçlü yönlerini geliştirmek - benim yöntemimle
4. Olumlu duygular - Psikolojik iyilik hali yapı taşları
5. Katılım ve Motivasyon - Akışta Olmak
6. Zihniyet - Kişisel gelişim ve teşvikin gücü
7. Anlam, değerler ve hedefler - Deniz fenerleri
8. Hedeflerim - geleceğim
9. Karakter gücü: Başarının anahtarı
10. Psikolojik sermaye - bir KAHRAMAN olun!
11. Olumlu ilişkiler - Çevremizdeki insanlar
12. Herkes için yaratıcılık
13. Yılmazlık - zihinsel bağışıklık sistemi ve başa çıkma
14. Yetenek 2.0 - Başarıya yerine üstün zekaya gelişimsel ve güç-odaklı bir bakış açısı
15. Pozitif liderlik - Otantik dönüşüm
16. Pozitif örgütsel yüksek düzeyde öğrenme: Olumlu bir işyerinin anahtarı

Tüm modüllerde

- 4-5 tane öz-yansıtma görevi (günlük deneyimler, fikirler, tutumlar, görüşler)
- katılımcının konunun kilit noktalarına odaklanması
- 1-2 ilgili psikolojik anket ve sonuçların geri bildirimi
- bir okuma görevi (bilimsel, ancak okunması kolay bir makale)
- bir video (kısa film veya TED konuşması)
- bir çevrimiçi / iletişim oturumu (maks. 8 'çevrimiçi' / 12 'çevrimdışı' katılımcıyla 1,5-2 saat), Oturumlar katılımcıların (1) deneyimlerini ve sonuçlarını paylaşmak, (2) konuyu kendi kişisel bağlamında düşünmek için ilgili takip sorularını almak ve (3) ilgili teorik arka planı (sunu) elde etmek için gerçekleştirilmektedir.

Tüm modüller mükemmellik ve yüksek performansa odaklanarak psikolojik iyi oluş, başarı ve psikolojik kaynakları kapsar. 16 modül içerik anlamında birbirinden bağımsızdır, bu nedenle katılımcılara ayrı ayrı veya kişisel veya hedef grubun ihtiyaçlarına göre herhangi bir kombinasyonda sunulabilir. Ancak, tüm modüllerde ortak nokta pozitif psikoloji ilkelerine dayanmasıdır. Modüller (1'den 16'ya kadar) genelden özele doğru bir mantıksal yapı içinde kurgulanmıştır. Yani her bir modülü sırayla tamamladığında kavramların daha iyi ve daha derin anlaşılması mümkün olabilmektedir. Hedef kitleye göre okumalar ve videolar değişebilir özel ilgi, örneğin öğrenciler ve okul liderleri için farklı bir okuma materyali kullanılmaktadır.

Kurs, güçlü bir şekilde öz-yansıtma ve kendi deneyimlerinin yorumlanmasına dayanmaktadır. Katılımcıların ilgili kuramsal altyapıyı bireysel e-öğrenmeleri sağlanarak gerçek zamanlı tartışma (çevrimiçi veya iletişim), bir fırsat sunmaktadır.

Prof. Dr. Györi János üstün yeteneklilerin eğitiminde kültürün öneminden bahsetti (Şekil 12). Özellikle bilim ve sanatın entegre edildiği modeller ile ilgilenen Profesör János'a Türkiye'deki sistemle ilgili ve öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere bakış açısı ile ilgili bilgi verildi.

Macaristan'da üstün yeteneklilerin eğitimi için Türkiye'de bulunan bilim ve sanat merkezi benzeri kurumlar yer almadığı, zeka testlerine dayalı bir tanılama yerine başarı odaklı

Bu Proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

tanılama yaptıkları bildirildi. Yani üstün yetenekli öğrencilerin tanılanmasında herhangi bir çalışma yapılmamaktadır. Tanılamaya yönelik faaliyetler çeşitli projeler kapsamında kısa süreliğine ve geçici olarak yapılmaktadır. Örneğin Olağanüstü Bilişsel Yetenekleri Belirleyen ve Besleyen Olağanüstü Pilot Program (2015-2017) (<http://templetonprogram.hu/en>) Macar Yetenek Ağı ve gönüllülerin yardımıyla Macaristan'ın her yerinde ve yurtdışında 10-29 yaş grubundaki Macar olağanüstü bilişsel yetenekleri bulmayı amaçlamıştır. Programda 20.000'e yakın başvuru sahibinin katıldığı üç türlü çevrimiçi testler ve kişisel görüşmelerden oluşan karmaşık tanımlama süreci sonucunda 314 genç Macar yetenek, Junior Templeton Fellow ünvanını almıştır.

Lise düzeyinde ziyaret edilen Fazekas Mihály Gimnázium gibi liselerde matematik ve fen bilimleri gibi alanlar akranlarından yüksek başarı gösteren çocukların eğitimi için Macaristan'da alternatif eğitim seçenekleri arasındadır. Yüksek öğrenimde de üstün yetenekli /başarılı öğrenciler için burs imkanları ve yurt dışına eğitim ya da farklı amaçlar için göç etmiş başarılı bireylerin geri döndürülmesini ülke çağında hedefleyen programlar bulunmaktadır.

Pozitif psikoloji temelli geliştirilen programın öğretmen eğitimleri açısından yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Bu program çevrimiçi olmasına rağmen, okuma materyallerinin, videoların ve TED konuşmalarının kullanımının geliştirecek olan programda da işlevsel olacağı değerlendirilmektedir.